

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA.
TELEFON: 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLozSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lei pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

A dohány zöldnyálkásodása.

A zöldnyálkásodás az a palántaveszedelem, amellyel egy melegági betegség sem vetekedik. Ezt a betegséget a *Pythium de Baryanum Hesse* nevű penészgomba okozza. A *Pythium* mellett az *Alternaria tenuis Nees* nevű penészgomba is nyálkásodást okoz. Az *Alternariától* származó melegági betegség első tünetei bár hasonlítanak a zöldnyálkásodás tüneteihez, — mégis pusztá szemmel megállapítható, hogy melyik penész pusztítja a palántát. Az *Alternaria* által okozott betegség tünetei olyan módon mutatkoznak, hogy a palánták föld feletti részei, főleg a csiralevelek és a már kifejlődött lomb-levelek duzzadása elvész, a belsejükből kiszivárgó víztől a külsejük nedvessé, nyálkássá válik, színük sötét, szennyes-zöldre változik, majd összetapadnak, később a növények megfeketednek. Az *Alternaria* teljesen behálózza a magvakat s a belőlük kibuvófélben levő csirákat. Ha a palánták fejlődését külső körülmények hátráltatják, annyira összeszövi őket egymással és a talajjal, mintha vattába volnának burkolva; a sűrű szövedéket a kis növényekről le kell előbb fejteni, hogy alakjukat láthassuk. A palánták elhalása ebben a sűrű szövedékben egyhamar beáll.

A dohánypalántákon a már említett *Pythium* és *Alternaria* kívül a *Pleospora putrefaciens Frank* nevű penészgomba is fellép, amely az apró palánták kidőlését okozza; e betegségnél a palánták fejlődésükben visszamaradnak, gyökereik, szártövéik megvékonyodik, szárad s mivel az összeaszott szártő nem tudja a növényt megtartani, a melegági földjéből kidőlnek.

A *Pythiumos* zöldnyálkásodás tünetei az alábbiak szerint követik egymást. A fiatal növények gyökere először megbarnul, a száruk szennyes-sárgás színt ölt, majd mind a kettő meglágyul s megvékonyodik; az idősebb palánták gyökere a levéllyel együtt cérnavékony-ságra összeszárad. A növények beteg részeinek sejtjeiben és sejtközéiben élőködő micélium-szálak a sejtek tartalmát kiélik, a gyökér, a szár, valamint a levéllevelek szövetei ellankadnak, összezsugorodnak, csupán az edénnyalábok farésze az, amit a *Pythium* a növényben sehol sem bánt. A levelek jellemző sötétzöld színükké válnak, a melegági levegőjéből kicsapódó vízcseppektől lágy vizenyős, fényes nyálkás lesz a külsejük s az ember ujjai között szétkenhetők. Elhalásuk előtt rakásra dőlnek, leveleik

összetapadnak s a szárral együtt úgy szétmálanak, hogy csak darabokban szedhetők fel. A nyálkás gomolyag végül megszárad, megfeketedik, a *Pythium* az elpusztított dohányhoz még ekkor is hű marad, ránc s szaprofita gyanánt élőködik rajta, miközben a dohánnyt végkép elporlasztja.

A *Pythium* főként a fiatal palántákat bántja. A 10—12 cm.-nél nagyobb palántákon ritkábban található, s ezek pusztulása csak akkor következik be, ha a rossz időjárás miatt a melegágiakat több ízben, vagy egyfolytában huzamosabb ideig hagyják betakarva. A növekvő palánták a *Pythium* fertőző erejének a hatalma alól mindjobban kinőnek. A leveleket a *Pythium* sokszor az élemedett növényekén sem kíméli meg, ha az alsó, lelógó levelek hegye és szélei a komposztot érték, amiről a micélium felnyit rájuk. Nagyobb palántákról a beteg levelek nyelestelel leszáradnak, a szár alulról kezdve felkapaszkodik, mindössze a felső 2—3 levél marad ép. Az ilyen növényeket nyugodtan ki lehet ültetni.

Napos időben állandóan nyitva álló nedves melegágiában a *Pythium* támadása rendszeresen abbamarad. Igen fertőzőttnak kell annak a melegági földnek lenni, amelyen a palántákon a zöldnyálkásodás ilyen esetben is kiüt.

Gyakori jelenség, hogy a meleg páras levegőjű melegágiában a *Pythium* micéliuma a magvak kikéltése előtt, kisebb nagyobb foltokon a nedves, vagy a tulságos locsolástól vizes komposzt belsejéből ennek felszínére tör s ott finom pókháló módjára elterül. A *Pythium* kártételének első megnyilvánulása, az elvetett dohánymagvak hibás kelése a megöntözött s betakart melegágiakban szerfelett nagy lehet.

A *Pythium de Baryanum* alkalmi élősdi, élő növény nélkül korhadékon, televényes földben, holt növényi részekben is megél. A vadon termő növények közül a kuszó here (*Trifolium repens L.*), korcs here (*Trifolium hybridum L.*), pásztorsáska (*Capsella bursa pastoris L.*), csibeher (*Spergula arvensis L.*) tartoznak gazdanövényei közé s minthogy ezek a növények a komposzt-telepeken is közönségesek, könnyen a komposztba kerülő elpusztult testükkel a *Pythiumot* könnyen a melegágiába visszük. — A melegágiában még terjeszthetik a gombabetegséget a palánták gyomlálását és ritkítását végző munkások is; ezeken kívül a melegágiában mászkáló rovarok, álcák, hernyók.

A melegági gombabetegségektől származó kár igen jelentékeny lehet. A betegségek pusztító megjelenésének három oka van: a palánták

tulságos sűrű növése, a melegági szertelen öntözése, s ritka vagy hibás szellőztetés.

A tulságos öntözéssel megadjuk a melegági földjének a penész fejlődéséhez mulhatatlanul szükséges bőséges nedvességet. A ritka vagy hibás szellőztetésnek pedig az a következménye, hogy a sok locsoló víz a betakart melegági trágyaaljának hőségétől párává válik s megtölti vele a meleg levegőt; a sok vízpára a fedőkeretek üveglapjának belső oldalán nagy cseppekben lecsapódik s a melegági földjére szüntelen visszahullik, a földet a penészgombák számára nedvesre áztatja. A palánták külsejét is apró vízcseppek lepik be. A rosszul záródó fedőkeretek szélein becsurgó esőtől, vagy az erős öntözéstől tulságosan nedves, meleg föld és a meleg, páras levegő a sokáig betakart melegágiában a különféle élősdi penészgombák legjobb dajkái.

Magyaróvár.

Gróf Béla dr.

A kikelt cukorrépa megfogasolása.

A répának sokszor legelső ápolási munkája, annak megfogasolása. Mihelyt a sorok már jól látszanak, hozzá kell ehhez látni. Ha el nem mulasztjuk, a répaföldünk nem szárad ki olyan hamar, porhanyó marad és a sarabolást könnyen és jól elvégezhetjük. Nagy segítség ez a gyomok elleni küzdelemben is, mert a zsenge, kelő gaznövényeket a fogas a sorok közül kitépi. Mindezt azért a németek arra, hogy a répa fogasolása el ne maradjon, igen nagy súlyt helyeznek. Azt azonban ők is elismerik, hogy az sem olyan szabály, amely alól nem volna kivétel.

Erről a „Zuckerrübenbau“ 1927. évi 184. oldalán azt olvashatjuk, hogy: „Kötött talajon . . . a répát sokszor nem lehet megfogasolni és pedig olyankor, amikor hideg tavasz együtt jár a répamag fölött levő talajréteg megkeményedésével (esős klíma alatt, összetömdés). A répa nem bír kikelni, a csira többször meggörbülve újra lefelé hajlik, ami annak a következménye, hogy a fogasolás végrehajthatósága miatt tulságos mélyre vetettek. Ilyen esetben a fogasolással csak rontunk. Ha ugyanis azokon a répanövényeken, amelyek a kemény (felcserepesedett) földet áttörni nem bírják, segíteni akarunk, agyonfogasoljuk azokat a növényeket, amelyeknek csiralevelei már kibujtak és láthatók. Segíthet ilyenkor a szeges henger (hengerborona), utána akasztott fogas nélkül.

MINERVA

Biztosító r.-t.

Igazgatóság: Cluj-Kolozsvár, Regele Ferdinand (Ferenc József-út) 37. sz. Saját székházában.

Vezérképviseltek:

Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár, Marosvásárhely, Brassó, Szatmár és Arad.

Főképviseletek:

Csikszereada, Gyergyószentmiklós, Nagyszében, Lugos, Zilah, Szászrégen, Dés, Gyulafehérvár és Beszterce.

Erdélyrészi képviselőt:

Az Erdélyi Gazdasági Egyesületnél, Kolozsvár, Attila-utca 10. szám.

A társaság foglalkozik a biztosítás minden ágazatával. — Más társaságnál érvényben levő biztosításokat felelősség mellett olcsóbb díjjal átvesz.

Képviseltek: Minden községben. Az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjai díjkedvezményben részesülnek.

Állatbiztosítás! Minden gazdának kötelessége a „Minervánál” biztosítani!

Ezzel több ízben kell a táblát hosszában, keresztben megjárni; a kikelt répában nem tesz kárt. Ha sikerül a répát kikelés után megfogasolni és azt megismételni, amikor 3. levelében van, ez a későbbi munkát igen megkönnyíti.

Nálunk a répa korai fogasolásáról a vélemények nagyon eltérők. Egy felsődunántuli, belterjes cukorrépa-termesztő gazdaság szerint „a kikelt répát fogasolni sohasem lehet és nem szabad.” Egyik nyugatmagyarországi cukorrépa-termesztő gazdaság véleménye az, hogy „csak ha a talaj nincs megcserepesedve”, míg egy másik dunántuli uradalom vezetője azt írja, hogy éppen akkor kell a fogas, ha a talaj annyira cserepes, hogy hengerrel azt megtörni nem bírjuk. Ebben az uradalomban különben az a vélemény, hogy a répa első munkája a sarabolás legyen, már csak a hathatós gyomirtás miatt is. N. B. felvidéki répa-termesztő úgy vélekedik, hogy amikor a répa 2. levelében van, nyugodtan meg lehet kapálni, csak a földje ne legyen nagyon száraz. Kísérleti gazdaságunkban a répa hengerezésével értünk el jó eredményeket, meszes, cserepesedésre hajló talajon.

Valahány gazdaságot erre vonatkozólag megkérdeztem, mindegyiktől más véleményt hallottam. Nyilvánvaló is ez, mert hiszen a talaj és éghajlati viszonyok fogják egyrészt megszabni azt, hogy kell-e, másrészt, hogy lehet-e a cukorrépát megfogasolni.

Mindenestre érdekes és tanulságos volna tisztázni azt a kérdést. Ezt pedig csak úgy lehet, ha nagy gyakorlattal bíró répa-termesztőink hallattják véleményüket, közlik tapasztalataikat arra vonatkozólag, hogy milyen viszonyok között tartják a cukorrépa fogasolását szükségesnek és vele milyen eredményeket értek el. Ezt kérjük olvasóinktól.

Dr. Bittera Miklós.

A fagyott szőlőtőkék kezelése.

(Borászati Lapok május 15.-iki számából.)

A szőlőgazdaságot ismét nagy csapás érte április közepétől május közepéig, csaknem mindennapos kisebb-nagyobb fagyok voltak, míg végre május 12.-én reggelre az egész ország fagyot szenvedett. A szőlőbirtokok már a téli szokatlan és hosszantartó hidegek miatt amúgy is sokat szenvednek, mert a felszínen lévő vesszők legnagyobb része elfagyott, míg az erősen betakart tőkék számai a takarás alatt kipállottak. Mindennek dacára a szőlők tavaszi fakadása kielégítőnek mutatkozott, s egyes helyeken szép termés kilátások voltak, amelyeket azután most a fagy tett teljesen tönkre.

Lapunk szerkesztőségéhez többen fordultak tanácsért, hogy miképpen kezelendők a fagyott tőkék. Ha a múlt évi tapasztalatokat figyelembe vesszük, úgy a megfagyott szőlőtökéket újbóli metszésben kell részesíteniük. Ugyanis a múlt évi májusi fagy alkalmával adott tanácsok meglehetősen eltérőek voltak, egyesek véleménye az volt, hogy a fagyott tőkét semmiféle metszésben nem kell részesíteni, míg lapunk szerkesztősége az újra való metszést ajánlotta, ami általánosan be is vált s ott, ahol a metszést végrehajtották, ott még termés is jelentkezett és a tőkék elsőrendű vesszőt is hoztak, míg ott, ahol a metszés nem lett végrehajtva, a tőkék rengeteg vesszőt hoztak, de többnyire elsöprűzöttek, aminek oka abban keresendő, hogy ily helyeken a zöldvágást nem hajtották végre.

Az ideai fagy a jelentésekből ítélve, nem volt olyan nagy, mint a múlt évi, egyrészt azért nem, mert a vegetáció sokkal hátrább volt mint a tavalyi, másrészt a gyengébb vegetáció következtében a hajtások is edzettebbek voltak a hideg ellen.

Ott, ahol a fagy csak a zöldhajtások végeit perzselte le, ezeket semmi néven nevezendő kezeléskben nem részesítjük, mert itt a legfelső

zöldrészen levő szem átveszi a vessző továbbfejlődését. Ahol azonban a hajtások már kifejlődtek voltak, ott metszésben részesítjük, a zöldhajtást pedig azon szemnél csipjük vissza, amelyet már a fagy megkímélt. A hosszú csapokon levő teljesen elfagyott hajtásokat pedig az éves vessző tövén még egy-két ki nem hajtott szemet meghagyunk, vagy esetleg az alvó szemekre számíthatunk, amelyből még termést is remélhetünk. Ott, ahol a kikötött szálvesszőkön levő összes hajtások elfagytak, ott az egész szálvesszőt eltávolítjuk, hogy az előtörő felesleges hajtások a tőkét ki ne zsarolják.

A fagyás után megmaradt hajtásokat okvetlen permetezzük meg.

Gr. Wass Béla ünneplése.

A Szamosmegyei Gazdasági Egylet tavaszi közgyűlése gyönyörű ünneplésben részesítette Erdély legmelegebb szivü gazdáját. Gr. Wass Béla 23 évi elnökösdés után vált meg az egylettől hajlott korára való hivatkozással. Az eltelt 23 év alatt a vezetésére bízott egyület anyagi és erkölcsi tőkében meggyarapítva hagyta el. Ünneplése a közgyűlésen történt, hol dr. Gogoman Antal igazgató-választmányi tag a következőkben méltatta érdemeit. Gr. Wass Béla alatt az egyület székházát vásárolt, kiépítette az együletnek önerejére támaszkodó organizációját. Megszervezte a vetőmag, lóheremag-tisztító, gyümölcs, lóheremagexport, mezőgazd. gép, anyag és műtrágyaértékesítő akciót. Inséges években a gabonasegélyezés központjává tette az együletet. Ma az országban Szamosmegyének első helyet elfoglaló gyümölcsstermelése az ő vezetése alatt állott egyület érdeme. A háboru alatt gazdasági anyag, dohány és szesz elosztó állomást létesített az egyület kebelén belül, mely az anyagi haszon teljes mellőzésével működött 6 éven át. A gr. Wass Béla szelleme által áthatott egyület 50 év óta az egyetlen magyar egyület Erdélyben, mely mindig a hozzá hűen ragaszkodó kigazda tömegeket vonzotta magához egyedül szorgalmas munkájával, minden taggyűlési propaganda nélkül. És mégis — mondotta az ünnepi szónok — az imperium átvétele után elfogult emberek megakarták semmisíteni az együletet. Gr. Wass Béla volt az, kinek közismert és mindenki által tisztelt igazságszeretete meg puritánizmusa mentette meg az együletet. Dr. Gogoman beszédét többszöri lelkes éljenzés kísérte és hatása alatt a közgyűlés gr. Wass Bélát diszelnökké választotta meg.

Az egyület ezután új elnököt választott gr. Bethlen Béla személyében, ki mellé al-elnökkül dr. Pop Victor és dr. Gogomán Antal választattak meg.

A jelenlévő gazdák gyűlés végeztével közbédre gyűltek össze, hol a mezőgazd. kamara nevében dr. Boca József, a gazdaközönség nevében pedig dr. Bene Ferenc mondtak pohárköszöntőt, melyekre az ünnepelt gr. Wass Béla válaszolt, kifejtve, hogy minden nyomorúságunk oka az elbizakodottság és gyűlölet s akik jobb világot akarnak teremteni, azoknak az építőanyag a nép kultúrájának és türelmes-ségének megjavításában kell versenyezniük.

Cséplőgép,

kazal-, sátor- és kocsitakaró

vizmentes ponyvák,

gabonaszák, tömlő, gyári lerakat

SPITZER IZRAELNÉL

Oradea-Nagyvárad

156

Flók üzlet: Satu-Marc

A hosszú tél és hideg tavasz befolyása a gyapjura.

A hosszú tél megdrágította a birkatartást, a gyapju erőteljességének és tömörségének azonban kedvezett.

A hideg miatt az ideai nyírás is késedelmet szenvedett. A késői nyírás folytán nem lesz panaszuk a kereskedőknek a gyapju „éretlensége” miatt. Éretlennek nevezik t. i. azt a gyajut, amelynek növési ideje 12 hónapnál kevesebb. Az idén ilyenek vajmi kevesen lesznek: ellenben sok olyan nyáj van, amelyben a juhok 13 hónapig is gyapjuban maradtak.

A gyapju rendementjának sem ártott a hosszú telelés. Tudvalevő dolog, hogy a gyapju a legelőn „vesz magára súlyt”. A jó istállóban tartott és bőven almozott juhok gyapja könnyű szokott maradni.

Szöbakerülhetne még a hosszú tél következményeként az éhezés, ami kétnövési vagy éhfinom gyapjut szokott eredményezni. Éhezés alatt ugyanis nem kapja meg a szörtüsző azokat a tápláló anyagokat, amelyek a gyapjuszál rendes felépítéséhez szükségesek. Emiatt vagy teljesen beszünteti a gyapjuszál építését, vagy pedig rosszul táplált, csenevész sejtekből felépült, erőtlen, vékony szálát állít elő. Az éhezés tartama alatt tehát a fürtök összefüggése megszakad és csak kisebbszámu, nagyobb ellenállóképességgel bíró és az éhezést jobban tűrő szörtüszők építenek tovább. Ezek a meg nem szakadt szálak tartják fenn az összefüggést a megszakított két fürtész között.

Akár hasznot, akár veszteséget mutatnak a birkára vonatkozó jövedelemszámítások, a gazdaságok jövedelme rendszerint annál nagyobb, minél több a birka. Az a mondás, hogy a juh lába megaranyozza azt a földet, amelyre lép, ma is érvényes. A birkatrágya nehezen felértékelhető terméstebbletet eredményez és igaz Kammlade illinoisi egyetemi tanár állítása, hogy nem szabad a birka rovására írni, ha például a sertés több hasznot hajt, mint a juh. Fontos az, hogy a gazdaság mint egész, több jövedelmet hajt-e és a gazda jobb helyzetben van-e ha birkát tart, mint volna birkatartás nélkül? Átérezték ezt a gazdák is, amikor nagy áldozatok árán előteremtették a hosszú telelésre szükséges takarmányt.

Csak sajnálni lehet ilyen körülmények között, hogy a gyapjuáraknál éppen most, a nyírás küszöbén bizonyos ingadozás állott be. Pedig a londoni gyapjuárverések május 8-án megnyílt harmadik sorozatának lefolyása alig okolja meg a gyapjuárakban mutatkozó lanyhaságot. Az árak nagyjában a márciusi árak színvonalán maradtak. Némi visszaesés csak a legfinomabb merinó és a finom keresztezett gyapjakra mutatkozott. A finom fésűgyapjak ára némileg szilárdabb is lett. A vásárlási kedveltség tehát inkább a fogyasztók megcsökkeat vásárlóképességére vezethető vissza. A fogyasztás nem olyan mérvű, hogy a gyárakat kellőképpen foglalkoztatni tudná. A gyapju világpiaci árát általában még igen jónak kell mondanunk. Ha a békebeli gyapjuárát 100 egységnek vesszük, a gyapju mai ára még mindig 160 körül van. Igaz ezzel szemben, hogy ma a gyapju előállítás költsége is nagyobb, mint a béke-években volt. Árhanyatlástól azonban még mindig nem kell tartanunk, mert a gyapjunak, mint ruházati anyagnak felhasználása terjedőben van. Japán, Kína és Afrika, amelyek idáig mint gyapjufogyasztók alig jöttek tekintetbe, ma évről-évre nagyobb mennyiségű gyapjut igényelnek.

A gazdák egyetlen gondja az legyen, hogy kifogástalanul kezel, tisztán tartott gyapjut bocsássanak a kereskedelem rendelkezésére. Ne akarják a gyapju mennyiségét a birkák izzasztásával, nedves zsákolással, vagy bármilyen más uton való mesterséges nehezítéssel gyarapítani. Egyszer talán sikerül lelkiismeretlen gyapjukezeléssel a vévőt félrevezetni — mert hiszen a gyapjut zsákban árulják — de az így okozott hitelrontás a következő években szokta magát megbosszulni.

Kereszturi Pál.

Quarzfénnyel kezelt tej forgalombahozatala Németországban gyógyítás céljából

Hogy a tej tápláló és a beteg, főleg angolkóros (rachitikus) szervezetre gyógyító hatását fokozni lehet, azt legujabban Amerikában és Németországban az ily irányban folytatott kísérletek talán igazolják.

E nagy küzdelemben legujabban a németek egy nagy horderejű lépést tettek, melyről kell, hogy mindenki, aki a gyermekhalandóságot szíven viseli és egy egészséges társadalom alapját akarja lerakni, tudomást szerezzen. Már több mint egy éve, hogy a Scheer tanár vezetése alatt álló frankfurti egyetemi gyermekklinika quarzfénnyel kezelt tejet hoz forgalomba, mellyel sikerült gyermekeknél az angolkór kitörését is megakadályozni, de sikerült a betegeket rövid idő alatt meggyógyítani is. A quarzlámpával való kezelés áldásos hatását ma már mindenki ismeri, az már átment a köztudatba, azonban kevesen ismerik a kezelés lényegét és hatását. A quarzlámpa révén az ibolyántúli sugarak kerülnek érvényre, ott, ahol egyébként azok hatásukat nem fejthették ki. A quarzlámpa fénye egyenlő a magaslati napfény hatásával. Ibolyántúli sugarak nélkül sem a növény, sem az állatvilág nem élhet. Az ibolyántúli sugarak hatása alatt fejlődnek ki a vitaminok.

Az embergyógyászatban a quarzfénnyel elért rendkívüli nagy sikerek készítették a tudósokat arra, hogy ezzel az állatvilágnál is megpróbálkozzanak és az e téren talált eredmények állattenyésztési, tejtermelési és mezőgazdasági szempontból talán új korszakot jelentenek.

Az elmúlt esztendőben az amerikai gazdasági intézetek (wisconsini és cansasi) rendszeres kísérleteket eszközöltek főleg baromfiakkal és azokra a tapasztalatokra jutottak, hogy a quarzfény behatására gyorsabb volt a növekedés, feltűnt, hogy nagyobb a súlygyarapodás, tyukoknál fokozottabb a tojástermelés, a tojáshéja keményebb és nagyobb a kis csibék világrajóttének száma. E kísérletek hatására több tenyésztő ugyancsak alkalmazta gazdaságában a quarzfényt és ugyancsak jó eredménnyel.

Diessenben Schwab dr. állatorvos folytatott ugyanilyen irányú kísérleteket malacokkal, részben quarzfénynek alávetve a vemhes kocákat, részben a malacokat és arra az eredményre jutott, hogy egyedül a malacok besugárzása nem elégséges, igazi eredmény csak ott fog mutatkozni, ahol egyidejűleg az anyákat is besugározzák, mert így a tej is átalakul és így a hatás fokozottabb. Az anyák besugárzására a tejmennyiség gyarapszik, a malacok erőteljesebben fejlődnek. A besugárzásnál

kellő körültekintéssel kell eljárni, ellenkező esetben kárt idézünk elő.

A quarzfénnyel eszközölt kísérletek bebizonyították, hogy fény behatására sikerült meggátolni az ujszülötteknél fellépő betegségeket (vérhas, fertőző tüdő-mellhártyagyulladás stb.).

Gyermekeknél az 1-6. évig mindig fennáll a vitaminhiány folytán előálló betegségek fellépésére a lehetőség, tekintet nélkül a gyermek társadalmi osztály szempontjábólí hovatartozandóságára. Ezek a megbetegedések rendszerint csontelferdüléssel párosulnak, azonkívül megtörik az egész szervezet ellenállóképességét, hajlamossá teszik különböző fertőző betegségek iránt. 1919-ig a gyermek-rachitisszal szemben nem tudtak az orvosok minden esetben kellő eredményt felmutatni. A betegség gyógyítására 1919-ben Huldshinsky dr. gyermekgyógyász Berlin-Charlottenburgban quarzfény alkalmazásával vette fel a küzdelmet. Hess dr., a híres amerikai orvos arra az elhatározásra jutott, hogy a betegek helyett a tejet fogja quarzfénnyel kezelni és kísérletei alapján arról győződött meg, hogy a két kezelési mód eredménye között nincs különbség, vagyis ugyanazt a gyógyhatást éri el akár magát a beteget, akár a beteg részére elfogyasztott tejet sugározza be. A jó eredmény dacára azonban kétségesnek mutatkozott a további gyakorlati alkalmazás, amennyiben az így kezelt tej rossz ízű és szagu (égett szörhöz hasonló) és így a betegek nem szívesen fogyasztották.

A bajor Bad-Tölz-i híres német biológus, Scholl dr., azután egy újabb eljárással ezt a bajt is kiküszöböli. Az eljárás lényege abban áll, hogy a tejtől távol tartja az oxigént és a besugárzás a tejnek szénssavval való keverése közben történik.

A kísérletek annyira jó eredménnyel jártak, hogy ma a Frankfurt a. M. melletti osthafeni városi tejüzem 200 gr-os üvegekben hozza forgalomba a quarzfénnyel kezelt tejet, melyet rachitis elleni gyógytej néven ad el. Ebből a tejből elégséges naponta 1/2 liternyi mennyiséget adni a betegnek. Nagy jelentőséggel bír ez az eljárás azért is, mert az így kezelt tej antirachitikus vitaminje sem megy tönkre a tej felforralása után, így tehát a tej pasztörizálható.

Az így kezelt tejjel sikerült eddig 4-6 hét lefolyása alatt a betegséget mindig meggyógyítani, csak a gyógyulást nem lehet siettetni az adagok emelésével.

Miután a quarzfény alkalmazása vidéken gazdaságokban, faluhelyeken nehézségekbe ütközik. viszont fontos, hogy az állatok testét, szervezetét minél több ibolyántúli sugár érje, azért Amerikában és Németországban, de meg az Alpésekben is az istállóablakokat olyan

üvegből készítik, melyek az ibolyántúli sugarakat átengedik. Ezeket az üvegeket Ultraviol-üveg néven hozzák forgalomba. Bár ennek az üvegnek alkalmazása semmiképpen sem pótolhatja a quarzlámpa fényét, mégis elősegíti az ibolyántúli sugarak behatolását a szobába, helyiségekbe, istállóba, stb., ahova azok a napsugárral ez üveg nélkül nem hatolhatnak be. Ugyancsak felhasználhatják melegházaknál is igen jó eredménnyel.

Ha a külföldi szakirodalomban felsorolt kísérleti tapasztalatok tényleg olyan jó eredményt biztosítanak, nem okozna semmi nehézséget a tej quarzolása, de még kevésbé okozna nehézséget az ibolyántúli sugarakat átteresztő ablakoknak alkalmazása úgy a lakóházakban, helyiségekben, iskolákban, mint a gazdaságokban. Mindenesetre a kísérleteket meg kellene tenni és ha az eredmény nálunk is biztató lesz, úgy a hatóságoknak, intézményeknek, társadalmi szervezeteknek ezt is a gyermekhalandóság elleni küzdelem szolgálataiba kell állítani.

GAZDAKÖRI ÉLET.

Gazdaköri munka juniusban.

Junius a kapa, kasza hónapja. Ez a két szerszám dönt termésünk ötven százaléka fölé, Minden késedelmet két, háromszoros kárral büntet a nyári kánikula. A gazdakör vezetősége otthagyja irodáját és kilép az lsten szabad ege alá tanító munkájával.

Hatarbejárásokat rendez. A soha sem szebb zöld mező ilyenkor beszélni tud. Elmondja a látók számára az elkésett kapálás hátrányait. A kéregfolytogatta, sárguló répa, kukorica megtanít arra, hogy a növények gyökereinek nem csupán táplálékra és vízre, hanem levegőre és napsugárra is van szükségük, s ha a megkérgeedett föld e két áldást elzárja előlük, beteg, penészszerű lesz a növény, mint a dohos pincelakások gyermeke. Juniusban van módunkban összehasonlítást tennünk a sorba- és szóróvetett kukorica munkakülönbségének összehasonlítására és a gazdakör feladata adatokat gyűjteni arra, hogy mit takarított meg az a gazda, aki sorba vetette kukoricáját. A répa ritkítást (egyelést) kíván. Eddig hasoncsuszó nagy, térdelő gyermek és női munkásrabszolgák végezték ezt a munkát. Fel kell szabadítani őket a gazdakörnek és utkaparóformájú, hosszonyelű kapákat adva kezükbe, meg kell tanítania népünket a sorok átvágására, a répa bokros művelésére, hogy nyögés, meg sóhajok helyett vig nótázás, csigalassúság helyett énekszó meg gyors haladás töltsék be a határt. Az igazi gazdakörnek

A szavatolt 19-20% nitrogént és 50-60% égetett meszet tartalmazó

MÉSZNITROGÉN

a termés hozamát 40-100%-al fokozza.

Előnyei az őszi trágyázásnál:

Kalászosoknál:

(buza, árpa, rozs) megakadályozza az üreskalászsóságot s a gabonafélék megdülését.

Rétnél és legelőnél:

a takarmánynövényeket izletesebbé teszi s elősegíti a növendék állatok fejlődését.

Szőlőnél:

fokozza a szőlő cukortartalmát s javítja a must minőségét.

Repcénél:

A repcét fokozatosan ellátja nitrogénnel s pusztítja a repcedarázst.

Nem mosodik ki! A legolcsóbb NITROGÉN-MŰTRÁGYA!

16-18%-os superphospat és 40-42%-os káli-só az őszi művelésnél egyaránt kifizetődik.

Kérjen szaktanácsadót, ismertető nyomtatványokat és árajánlatot, amit díjmentesen ad a

„NITROGÉN“ Mútrágya és Vegyipar R.-T. Dicsőszentmárton.

kukorica- és répakapáló gépe van, melyeket nem ad könnyelműen kézzől-kézre, hanem melléje állít egy ügyes fiatal földetlen gazdát, ki barázdáról-barázdára vezeti a gépet s 16—20 kézi kapával pizmogó napszámos munkáját végzi egy lovával és egy emberrel. Aztán ha gépkezelőnk megszereti és megszeretteti a kapálógépet, maga vesz egy ilyet a gazdakör segítségével. Hány földetlen fiatal gazdát tudnánk így jobb keresethez juttatni és ha már falunkban nem kap munkát, mennyi még az elmaradott falu, hová jobb munkát, több jövedelmet tudna vinni az ilyen kultúrnapzámos, kinek a gazdakör adott kezébe egy új kenyérkereseti módot.

A kaszálás szokás dolga. Sok községnek megvan a maga „első gazdája”. A kaszálás idejét az szabja meg, hogy az „első gazda” Szabó János a Péteré, mikor kaszál. A többi addig gondtalanul végzi egyéb dolgát, mert a Szabó János Péter rétye még nem hever renden. Közben elfelejtik, hogy eltelik 20—30 esztendő és a hajdani „első gárdá”-nak már unokái vannak. A fű pedig áll rendületlenül, kóróvá asszva. A legtöbb község igen későn kaszál. Kötelességünk a gazdakör vezetőinek erről megbeszélést folytatni. Kivinni a népet a rétre; megmagyarázni nekik, hogy amikor megjelent a fűféléken a sárga himpor akkor virágozik, amikor a herefélék gombjait fele részben tul ellepte a virág, eljött a kaszálás ideje. Minden halogatásnál fogy a fű tápláló ereje, apad mennyisége és szaporodik télire széna helyett az izelék.

Maglóherét termelő községben ilyenkor kell megmagyaráznunk, hogy a magnak szánt lóherést hamarabb — mindjárt a virágzás kezdetén — kell lekaszálni, mert a forró nyári melegben nem tud újra sarjadzani, ha elkésünk kaszálásával és oda a termés. Első kaszálás után azonnal irtjuk az arankát valamennyien és a gazdakör tegyen kísérletet a permetezve irtó új szerekek (Kuskutan).

Az ugar is eke alá érik júniusban, de a mi mai ugarolásunkat a termőföld többnyire nem közsöni meg. Hantokat vet föl az eke, melyek ott égne, száradnak a kánikulában. Pedig a földnek is élete van. A talaj milliárdokra menő apró élőlény munkásserege kell átdolgozza, éretté tegye a földet. Ezek munkára várnak, levegőt, meleget, nedvességet kérnek munkájukhoz s mi a száraz hantok börtönébe zárva őket, megfosztjuk attól a lehetőségétől, hogy dolgozzanak a mi számunkra. Ugarnál s általában minden szántásnál, tavasztól őszig kövesse az ekét a borona. Így megmarad a föld nedvessége, hamarabb kikél ugarföldön a gyommag (gyom = burján). Juhaink sertésünk nem hantok között bukdácsol éhen, hanem az első eső után 10—12 napra már tényleg legelőt talál az ugaron. A gazdakör feladata erre az ugarboronálásra megtanítani, rászoktatni a kiscgazdát. Zöldugarnál a júniusban kasza alá kerülő bükkönnytarló ugyancsak fenti okból azonnal beszántandó és boronálandó.

Szőlő. Junius eleje meghozza az első peronoszpóra jeleket, a levelek olajfoltjait. Gondos gazda nem fél tőlük. Keveset is talál, ha egyáltalán talál ilyet. Ám minden községben vannak maradiak, elkésették vagy szerencsétlenség sujtottak, akiknek szőlőmunkája elkésik s fészkeivé válnak a betegségnek. Gazdakörrel rendelkező faluban be kell vezetnünk a permetező kalákát. Aki önhibáján kívül késik a permetezéssel, annak permetezze meg egy megállapított napon a többi. Jut egy-egy gazdára 5—6 liter permetező lé költsége, meg félórás munka. Ezt ötszörösen hozza vissza az, hogy saját szőlőnk is megmentettük ezzel a bajtól, nem is számítva, hogy mit ér a gazdaösszetartásnak ez újabb megnyilvánulása. Legyen gondja a gazdakörnek arra, hogy a szőlőmoly ellen — mely mind jobban terjed Erdélyben — felvegye a harcot s az új védelmi szereket (Arzola, Malex) községében megismertesse.

A gyümölcsös júniusban szabad sétahelye kell legyen a baromfinak, különösen tyúk és pulykáknak. A pókhálós almamoly hernyója ilyenkor már kezd leereszkedni a fákról. A cserebogarat, bimbófuró ormányost hűvös reggeleken ilyenkor szoktuk lerázni a fákról és a baromfiakkal felszedetni vagy más módon megsemmisíteni. De kinek jut eszébe mindez, ahol nincs gazdakör, mely figyelmeztesse rá a gazdákat. Olyan potom költség egy viharlámpát is beszerezni gazdaköri költségen és kiadni a tagoknak, hogy leégessék a fákról az almamoly pókhálós fészkeit.

Szilva, meggy, cseresznye, barack oltványokon, fiatal ághegyeken júniusban jelenik meg a levéltetű (hamuféreg). Tartsa a gazdakör készenlétben a házilag készíthető irtószer (petroleum-emulsió) receptjét és árusítson kész szereket (Thanol stb.). A hamuféreges fa hajtása 20—30 centimétert, a permetezett fa hajtása 100—130 centit nő egy nyáron át és 2 évvel hamarabb terem.

A műtrágyázás hatása júniusban figyelhető meg legjobban. Vasárnap vagy más ünnepnap délután rendezzen a gazdakör sétát a hártárban és nézzék meg, beszéljék meg a műtrágyázás után mutatkozó eredményeket.

A juhok. Annyi helyen tapasztalták, hogy az idei bárány a következő télen összeesik és csupán roncsa annak a szép kis állatnak, amit „magnak” meghagytunk. Ennek a május végi júniusi gondatlan kezelés az oka. A gazdakör feladata megtanítani a tenyésztőket arra, hogy a bárány gyöngye gyomra a koratavaszi vékony tápanyagu fű mellett száraz takarmányt vagy egy marok áztatott, sózott zabot igényel. Hogy hűvös esős időben ne hajtsuk legelőre őket, nyírjuk a bárányokat igen korán és mert már minden kérődző állatra veszélyes a nedves helyek legeltetése, mert jun. 8—10 táján már mételyférgek. — Júniusban lehet rendezni gyapjuhozam versenyeket, melyre minden gazdaköri tag bejelenti 2—2 olyan juhát, amelyiken ő legdusabbnak látja a gyapjunövést. A bejelentett juhoknak egykoruaknak és egyenműeknek (mind anya) kell lenniök. Ezeket egyszerre nyírják meg a gazdakör ellenőrzése mellett és a legkiválóbbakat tartjuk szemmel, bárányait hagyjuk meg „magnak.” Nem az így elnyert jutalom legyen a fő, nem a dicsekvés, hanem egy jobb tenyészanyag kiválasztása. — Itt a gyapjufésülés, fonás ideje is. Hány szegény asszony kucorog 2—3 kg. gyapjújával a fésülő mellett egész napig, míg a sor rákerül. Gazdakörös községben egy szekér és két bizalmi ember viszi 15—20 gyapjút s 15—20 napszám helyett kettő a veszteség.

Közös kenderázató elkészítésének ideje egyesült erővel szintén a júniusi esős napokra esik.

A gyermekek. Olyanok, mint a gyöpre gondatlanul kicsapott pelyhes libasereg. Hányat elragad közülük a rossz társaság kányája, a henyelés mocsara és a nem fékezett pajzanság. Rossz felfogása az iskolának, hogy a tanító kötelessége két-három hónapon át szünetel. Molyos eszű régi bölcsék gondolták ki, hogy a tudományt penészszagúvá kell tenni és falak közé zárni. A gazdakör legyen ott egyszer a gyermekek vizsgáján. Jutalmazza azokat, kik az életrevaló gazdasági tudományokban tüntették ki magukat. A jutalom könyv, gazdasági könyv legyen. Lányoknak kertészkedés, sütés, főzést tárgyaló népszerű fűzet, oltókés, kisebb kerti eszköz, néhány muskatli dugvány vagy virágpalánta. És a tanítónak nem szabad nyáron át sem elszakadnia a kis emberpalántáktól. Hetenként legalább egy délutánon szedje össze őket megbeszélésre. Nem a tanteremben, kint egy kerti padon, gyöppázsiton kérdezze ki, mit dolgoztak odahaza a héten és mit miért csináltak. Énekeltesen el velük néhány éneket. Mutasson fel a mi sívár, egyre gyarapodó kopár hegyoldalainkra és cseppenként oltsa beléjük az erdő, fa, szabad mező, a falu és önmivelés szeretetét.

Dr. Nagy Endre.

Kisebb szakközlemények.

Arankairtás permetezéssel.

Sajnos, a szigorú rendeletek és az ellenőrzés dacára még mindig azt tapasztaljuk, hogy az aranka nagy mértékben pusztít és egyes vidéken nem hogy apadna, hanem terjed. — A ma szokásos irtási eljárás, a kikapálás, vagy kiásás egyrészt igen nehéz munka, másrészt oly felületesen végzik, hogy az igen sok esetben eredménytelen. Hátránya ezen irtási eljárásnak továbbá, hogy a kikapált területen az az évi lucerna vagy lóheretermés elveszett és a területet legtöbbször újra be kell vetni, illetve kifoltozni. Az aranka irtására ma már egy sokkal jobb mód van. Ez a Kuskutánnal való permetezés. A permetezés sokkal kényelmesebb, azonkívül a permetezés következtében csak az aranka pusztul el véglegesen, míg a lóhere, lucerna, habár felső zöld részei átmenetileg elsáradnak, a legelső eső után újra kihajt, úgy hogy a többivel rendesen együtt kaszálható. Nagyon örvendetes volna, hogyha ezen új Kuskután permetezési eljárással minél többen foglalkoznának.

A számócaültetvények termésének csökkenése. A számóca termesztése mind jobban terjed. A számóca termesztése könnyű és kifizetődő dolog. Sok panasz hallatszik azonban arról, hogy egyes helyeken a számócatelepítés nem nyújtotta a várt eredményt, vagy ha eleinte még megfelelő termést is adott, későbbben gyümölcse elsatnyult és termése megcsappant. Ennek a bajnak megvan a magyarázata. Ugyanis az ősszel ültetett számóca-tövek a következő első és második esztendőben hozzák a legnagyobb és legszebb termést, a harmadik esztendőben a termés mennyisége és minősége csökken, úgyhogy a harmadik évi termés után már ajánlatosabb az egész ágyast kidobni és új telepítést végezni.

A számóca erősen kizsarolja a földet, ezért a föld táperejének megfelelő pótlásáról nem szabad elfeledkezni. A satnyulásnak és fokozatos rossz termésnek azonban más oka is van és pedig az, hogy a számóca nemcsak a termés fejlesztésére fordítja a felhalmozott táperejét, hanem az indák nevelésére is. Már most, ha egy tő köröskörül indát fejleszt és egy indán több fiatal növényt bocsájt utnak, ez nagy erővesztést jelent a növényre nézve. Fokozódik a baj a következő esztendőben, mert az új indanövények is lábrakapnak és a szűk helyen megsaporodott nemzedék nem fér el, egymást öli. sanyargatja. Mi sem természetesebb, mint hogy az ilyen telep — mivel oly sűrű, mint a gyepek, a tövek alig virágoznak — gyér termése apró s színtelen és izetlen lesz.

Mindebből következik, hogy az indákat még idejében és évente többször el kell távolítani, úgy hogy csak a tövek maradjanak meg, amelyek beültetve lettek. Indát csak a harmadik évben neveljünk és csak annyit, amennyi az új telepítéshez szükséges. A ritkított ágyast tartjuk tisztán, bőven öntözzük és évente trágyazzuk érett istállótrágyával.

Az elhanyagolt sűrű számócaágyat tehát leghelyesebb kidobni és helyette másutt egy új ágyast telepíteni. Az új ültetéshez sem ajánlatos a régi elhanyagolt telepről szedni a vasszal az indatöveket, hanem előnevelt indapalántákkal kell végezni az ültetést.

Paradicsomvész. A paradicsomot hasonló tünetek közt támadja meg e betegség, mint a burgonyát a burgonyavész. A leveleken nagy, szabálytalan barna foltok keletkeznek, amelyek később megsáradnak. A gyümölcs is megfoltosodik és elrothad. E betegség gyakran egész paradicsomültetvényeket képes megsemmisíteni. A gomba, mely e bajt okozza, ugyanaz, amely a burgonyának hasonló betegségét idézi elő. — Védekezés: A bordói lével oly szer birtokában vagyunk, amellyel a paradicsom eme veszélyes betegségét képesek vagyunk leküzdeni. Lényeges, hogy idejében, vagyis azonnal a betegség

jelentkezésekor permetezzünk (1 %-os oldattal) s azután a szükséghez mérten még kétszer-háromszor ismételjük meg a permetezést. Gondot kell fordítani a paradicsombokrok ritkítására is. A hónaljajtások kitörendőek, hogy a levegő jobban járhassa a növényt.

A burgonyavész évről-évre több kárt okoz. Pénzértékben ki sem fejezhető a kártétele. Átlagban a termés 15—20 %-át teszi tönkre. Ezért ellene okvetlenül védekezni kell s a védekezést idejében kell megkezdenünk, azaz a baj megjelenése előtt. — A védekezés bordói lével való permetezéssel történik (mésztej) és rézgalic keverékkel). Az első permetezést már júniusban meg kell adnunk a burgonyának 1 %-os bordói lével. Ha a betegség előbb jelentkeznék, ugy a védekezéshez korábban kell hozzáfogni. Az első permetezést 3—4 heti időközökben egy második, majd harmadik kövesse. Ekkor a bordói lé már 2 %-os legyen. Permetezni a harmat felszáradása után kell olyan időben, amikor számíthatunk arra, hogy a permetlé rászárad a növényre. Az eső ugyanis a friss oldatot lemossa.

Szőlőbirtokosok! A Peronospora veszély igen nagy. Ott, ahol a tartós esőzés miatt nem lehet pontosan permetezni, feltétlen porozni kell. Legyünk fokozott erővel résen, hogy tudjuk megmenteni termésünket. *Schöppner Sámuel.*

Törvények, rendeletek.

Megjelent

a gabonaneműek osztályozásáról szóló törvény.

A parlamenti tárgyalása alkalmával bő kivonatban ismertettük a gabonaneműek szabályozásáról szóló törvényjavaslatot. A parlament által március hó 26.-án elfogadott javaslatot mint törvényt közli már a hivatalos lap egyik utóbbi száma. — Életbeléptetése külön királyi rendelettel fog megtörténni.

A legnagyobb kétkedéssel és aggodalommal fogadtuk a javaslatot. Sajnos igen sok okunk van erre a mai gazdaságpolitikai rendszer mellett és aggodalmaink változatlanul ma is fennállanak. A gazdatársadalom érdeke, hogy minél megbízhatóbban, korrektebbül hajtassék végre a törvény. Sajnos azonban, amint a törvényjavaslat készítésénél nem kérték ki a gazdaközönség véleményét, a végrehajtási utasításnál nem fogják ezt tenni, noha a törvény hiányos és sokoldaluan magyarázható szövege sok önkényes beállításra adhat alkalmat és a rólunk nélkülünk való intézkedés kapcsán nem védhetjük meg érdekeinket.

A törvény szerint a nemzetközi piacon, külföldön a romániai buza, árpa, rozs, zab és tengeri csak államilag garantált minőségi bizonylatokkal hozható forgalomba. Nagy kérdés, hogy ez a minőségi bizonylat mennyiben lesz megbízható, mibe fog kerülni, milyen becsületet tud magának a külföldön szerezni és mennyiben fogja az ügyletek sima lebonyolítását előmozdítani?

A törvény szerint egyelőre a határ állomásokon közraktárak állíttatnak fel. A közraktárakban elhelyezheti a gazda a terményeit és azokra a minősítésnek megfelelő raktárjegyet kap, amelynek a hivatalos elnevezése „varrans”. Ez a gazda érdekében helyes és jó, ha a lebonyolítás kifogástalan. De bármilyen jó is lehet a lebonyolítás, ha a gazda 200 km.-re kell szállítsa a buzáját vagy kukoricáját, gyakorlati értéke országos jelleggel nem lesz a raktáraknak, legfeljebb az 50 km.-es körzetben lakó gazdák élvezhetik annak ma még csak feltételes előnyeit.

A raktározás és osztályozás ma még csak a külföldre szánt gabonára nézve kötelező. A belföldi gabonára nem kötelező, de az osztályozó szervek e célból is rendelkezésre állanak természetesen megfelelő díjazás ellenében.

A gabonafélék minőségi osztályait évenként állapítják meg Bukarestben és ezek szerint osztályozzák az egész ország exportra kerülő termését.

A törvény az előkészítő munkálatokra 10,000.000 leit már kiutalt. Tehát az előkészülethez a költségek rendelkezésre állanak. — A kormány első feladata volna, hogy a végrehajtás tekintetében a gazdaközönség kívánságait meghallgassa és a gyakorlati élet parancsolta kívánalmakat vegye figyelembe elsősorban, ha az akció célja a gazdaközönség érdekeinek védelme és nem csak a kiutalt és kiutalandó nagy összegek felhasználása.

EGYLETI ÉLET

Az E. G. E. X.-ik mezőgazdasági gép-, eszköz- és anyagkiállítása.

Az őszi mezőgazdasági terménykiállítással kapcsolatban az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya gép-, eszköz- és anyagkiállítást is rendez, amely immár a tizedik lesz az egyesület rendezésében. — A kiállításon való részvétel tárgyában a szakosztály a következő körlevelet bocsájtotta ki:

Teljes Cím!

Az Erdélyi Gazdasági Egylet folyó évi szeptember hó 2—8 napjain Kolozsváron Mezőgazdasági Terménykiállítást rendez és ennek kapcsán tartja meg X.-ik Mezőgazdasági Gép-, Eszköz- és Anyagkiállítását és vásárját.

Amidőn a kiállítás tudnivalóit az alábbiakban ismertetni szerencsénk van, tisztelettel felhívjuk *Teljes Cimedet* a gazdaközönség óhajására rendezett X.-ik Mezőgazdasági Gép-, Eszköz- és Anyagkiállításán és vásáron való részvételre.

Régen volt alkalma Erdély gazdaközönségének egy mezőgazdasági gép-, eszköz- és anyagkiállítás és vásár keretében megismerni a technika újabb vívmányait és közvetlen érintkezést találni, összejönni a gyárak vezetőivel illetve képviselőivel. A földreform kapcsán, a nagyobb gazdaságok leépítésével közhasználatba került régi gépek a lefolyt 10 év alatt többnyire kicserélésre megértek. A magas munkabérek miatt a kisgazdák is beláták, hogy gépek, jobb eszközök és anyagok nélkül nem lehet többé rentabilisan gazdálkodni. Ezért hisszük, hogy a közkívánatra rendezett kiállításunk megfogja hozni a résztvevők számára a kívánt erkölcsi sikert és anyagi hasznot egyaránt.

A kiállítás és vásár tudnivalóit az alábbiakban van szerencsénk közölni:

1. A kiállítás ideje: 1928. szeptember hó 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 napjai.

2. A kiállítás helye: a kiállítás az egyesület székházában, pavilonjaiban és parkjában fog elhelyezést nyerni.

3. A kiállítás tárgyai:

a) Mezőgazdasági gépek: Ékek, vetőgépek, hengerek: kapáló-, kaszáló- és aratógépek; cséplőgépek, rosták, osztályozók; motorok; takarmányprések; takarmányfeldolgozó gépek; lóherafejtők; szalmatorok; malomszerkezetek; rétlöntözési és talajmivelési állattenyésztési, tejgazdasági, szőlő- és borgazdasági, erdészeti, gyümölcsészeti, kertészeti, baromfitenyésztési, méhészeti, selyemtermelési, vadászati, halászati és más gazdasági mellékágazati gépek. Járművek személy és teherszállító autók, kocsik szekerek és alkatrészek, stb.

b) Felszerelések, eszközök, állatorvosi és vegyi szerek, építési anyagok, tűzoltó eszközök, műtrágyák és anyagok stb.

c) Háztartási gépek, cikkek és eszközök.

d) Mezőgazdaságot érdeklő új találmányok.

4. *Helydíjak m²-ként*: fedett zárthelyen 600 L., fedett, nyitott helyen 400 L., szabadban 200 L. A szabadban 10 m²-n felül elfoglalt terület, 100 m²-ig 33 %-al, a 100 m²-en felüli terület 50 %-al olcsóbb egységgel számíttatik.

A térfoglalásnál minden megkezdett méter egy méternek számíttatik. Külön pavilonokat az egyesületi ácsmester kölcsön vagy saját faanyagából egyszerű vagy díszesebb kivitelben megállapodás szerint készít. A dekorációs munkálatokat (drapériákat, zászlókat, cserepes vagy vágott virágokkal való díszítést, grupirozást stb.) az egyesületi kártyos, illetve kertész igen méltányos minimális árak mellett készíti, illetve végzi.

5. A tűz és betörés elleni biztosítási díj: Minden 1000 lei érték után 10 lei, mely összeg a helydíjjal együtt fizetendő be. A kiállított tárgyakat a rendezőség lelkiismeretesen őrizteli, az esetleges károkért a felelősséget a biztosító társaságra hárítja.

6. A bejelentések a kibocsájtott bejelentő lapon: „Societatea Agrară Ardeleană — Erdélyi Gazdasági Egylet — Cluj-Kolozsvár, Str. Andrei Muresan—Attila u. 10.” címre augusztus hó 15-ig beküldendők. A bejelentéssel egyidejűleg a hely és biztosítási díjak is beküldendők.

7. A kiállítás katalógusa: A katalógus a bejelentő ivekből román és magyar nyelven fog elkészíttetni. A katalógusba való felvétel díjtalan. A katalógusban közlendő hirdetések díja: Egy oldal 1200 lei, fél oldal 700 lei, negyed oldal 400 lei, szalaghirdetés 300 lei. A hirdetés díja a megrendeléssel egyidejűleg beküldendő.

8. A vám és vasuti kedvezmények engedélyezése iránt az egyesület kéréssel fordult a kormányhoz és a C. F. R. vezérigazgatóságához. A kérések elintézéséről az egyesület idejében fogja értesíteni a kiállítókat. A kiállítási tárgyak legkésőbb augusztus hó 31-ig a helyszínére szállítandók.

9. A vasuti állomástól a kiállítás területére való befuvarozást Deutsch Testvérek (Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii—Mátyás királytér 23) szállítási vállalata vállalta el és pedig a társzekéren szállítandó tárgyakat 100 kg.-ként 15 Lejért a saját kerekén hordozható gépeket 100 kg.-ként 10 Lej egységárban.

10. A kiállítás helyén vagy tartama alatt történő eladások bejelentendők és azok értéke után 2 % jutalék fizetendő a kiállítás pénztára javára. Az adásvételeknél az egyesület csak mint közvetítő szerepel. Az árak, szállítás és minőség stb. tekintetében az egyesület felelősséget nem vállal.

11. A kiállítás tartama alatt talajmivelő gépbemutató, gazdagyűlések és gazdasági előadások fognak tartatni, amelyeknek sorrendjét a rendezőség később közli.

Minden a kiállítással kapcsolatos kérdésben készséggel nyújt felvilágosítást az E. G. E. titkári hivatala.

Kolozsvár, 1928. május hó 20.

Dr. Páter Béla sk.
címz. gazd. ak. igazgató, az E. G. E. Növénytermelési Szakosztályának és a kiállítás rendezőbizottságának elnöke.

Török Bálint sk.
az E. G. E. Növénytermelési és Értékesítési Szakosztályának és a kiállítás rendezőbizottságának előadója.

A női gazdasági és méhészeti tanfolyam bezárása. A kisebbségi nők szövetségének központja az E. G. E. és E. M. E. által május 30.-tól június 17.-ig rendezett tanfolyamok közül a méhészeti tanfolyam folyó hó 9.-én bezárult, a gazdasági tanfolyam pedig 17.-én zárul. Előbbin 42, utóbbin 35 hallgató vett részt. A tanfolyam előadói tisztségét díjtalanul töltötték be: Kovács Dezsőné, br. Huszár Pálné, gr. Teleki Árvéd, dr. Páter Béla, dr. Szász Ferenc, Dörnyö; Kremnitzkyné Fröhlich Ilona, Török Bálint, dr. Harmath János, dr. Ferencz József, Stief Ottó és dr. László Márton.

Tagdíjnyugtázás.

Az E. M. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1926. évre 50 L. E. G. pótdíjat fizetett: Schilling J. Noszoly.

1927. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Schilling J. Noszoly.

1927. évre 150 L. E. G. pótdíjat fizetett: Schilling J. Noszoly.

1928. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Pataki A. Várfalva, Szabó Gy. Bétek.

1928. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Knelly Gy. Felsővisó (175 L.), Binder A. Mszovát, dr. Tolcsvai L. Bhunyad. Bácsi D. Traiansat, Schilling J. Noszoly

1928. évre 150 L. E. G. pótdíjat fizetett: Pataki A. Várfalva, Binder A. Mszovát, Körösi Gy. Mnéterlaka, Szabó Gy. Bétek, dr. Tolcsvai L. Bhunyad, Bácsi D. Traiansat, Tüzes B. Kucsó (1929 évre 50 L.), Köblös J. Bodonkut, Schilling J. Noszoly.

Vegyes közlemények

A Szamosmegyei Gazdasági Egylet gyásza. Homoródszentmártoni és felsőboldogasszonyfalvi *Biró István* életének 74.-ik évében Kismonostorszeg községben elhunyt. *Biró István* kora ifjuságától kezdve tevékeny szerepet játszott a Szamosmegyei Gazdasági Egylet életében. Itt volt annak 53 év előtti alakuló gyűlésén, majd igazgatóválasztmányi tagja és évtizedeken át alelnöke volt. Tüzes lelkével ő képezte az egyletben a szakadatlan buzdító erőt és nagy népszerűségével az állandó kapcsolatot a nép és intelligens gazdaközönség között. Temetésén az egylet 12 tagu küldöttséggel képviseltette magát, sirjára koszorút helyezett és dr. Nagy Endre megható beszédben méltatta érdemeit.

Személyi hír. *Molnár Imre* a Szatmár megyei Gazdasági Egylet titkára az egyesület kebelében egy év óta tapasztalható differenciák következtében lemondott hét év óta viselt titkári állásáról. Egyik szatmári lap *Molnár Imrét* durván megtámadta lemondása kapcsán, amiért a lap szerkesztőjét *Molnár Imre* — amint ezt a Gazdák Lapjában írja — bíróság elé állítja. A Vármegyei Gazdasági Egyesület is bejelentette az E. G. E.-hez *Molnár Imrén* a sajnálatos differenciák miatt történt lemondását. A titkári állásnak gazdátlanul maradása ugy a vármegyei gazdaközönségét, mint egyesületünket fájdalmasan érinti. Kívánatosnak tartanók a közérdekében, hogy az egyesület a titkári állásra választás vagy meghívás útján megtalálja a legalkalmasabb embert.

Kitüntetés. A magyar kormányzó a földmívelésügyi miniszter előterjesztésére *Bodor Antal* dr. egyetemi magántanárnak, a Falu Országos Földmives-Szövetség igazgatójának a magyar mezőgazdaság fejlesztése körül szerzett érdemei elismerésül a gazdasági főtanácsosi címet adományozta.

Értesítés. A Gyergyóvidéki Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya mult hó 27.-én tartott rendes ülésén a kaszások és aratók napszámaira nézve a következő fix napszám-béreket állapította meg:

	élelemmel	élelem nélkül
1. oszt. férfi napszám	60 L.	100 L.
2. " " "	50 " "	90 " "
3. " " "	40 " "	80 " "
1. " női	30 " "	50 " "
2. " " "	25 " "	40 " "

Aratás kalangya számára. Osi veteményeknél: 1 kalangya élelemmel 10 lei, 1 kalangya élelem nélkül 15 lei. — Tavaszai veteményeknél: 1 kalangya élelemmel 8 lei, 1 kalangya élelem nélkül 12 lei. Az élelem adásnál a pálinka törülteik. Kéri az elnökség a gazdaközönséget, hogy saját érdekében e megállapításhoz szigorúan ragaszkodjék s aki ezt nem tenné, erkölcsi felelősséggel tartozik a többivel szemben. — Gheorgheni, 1928. május 27.-én Az elnökség.

Aki a Minerva Biztosító R. T.-nál biztosít, az közvetve az egyesületet is támogatja és így érdekeinek hathatósabb védelmét mozdítja elő.

A kiviteli illetékek leszállítása. A liberális kormány azt az elvet vallotta és valósította meg a vámpolitika terén, hogy a nemzeti célok elérhetése érdekében a határokat úgy kifelé, mint befelé magas vámokkal kell ellátni. A korlát huzásnak nem volt meg a reális alapja és ezért most a miniszterelnök elnökleite alatt tartott legfőbb gazdasági bizottság azt a rég várt határozatot hozta, hogy a vámsorompókat leszállítják.

Gazdákiból alakult bíróság. A mai hosszadalmas és költséges bírósági eljárásoktól megkímélendő a székely gazdákat, Csikvármegye Gyergyóvidékének Gazdasági Egyesülete a saját kebeléből döntő bíróságot alakított azon tagok számára. Az életre való gondolatot követésre ajánljuk adott esetekben.

Pályázati hirdetés Gazdasági Egyleti titkári állásra. A Szatmárvármegyei Gazdasági Egylet pályázatot hirdet az egyesület titkári állására. Az állásra pályázhatnak gazdasági akadémiai vagy tanintézetűi képesítéssel bíró, lapszerkesztésben jártas, jó megjelenésű, agilis, reprezentálni tudó, a magyar és román nyelvet szóban és írásban bíró és magukban e pályára hivatást érző egyének. Fizetés: évi 60,000 L. havi előleges részletekben. 16,000 L. lakbér és a tagdíjak 1%-a. Az egyesületi hivatalos lap kiadási joga, számonként 500 L. hozzájárulási költség. Pályázatok a Szatmárvármegyei Gazdasági Egylet elnökségéhez (Satumare—Szatmár) küldendők be.

Műtrágyát alkalmazó gazdák figyelmébe! Az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya arra kéri az Erdélyi Gazda azon T. olvasóit akik vetéseik alá műtrágyát alkalmaztak, hogy amennyiben a műtrágyázott parcellák szembetűnő fejlődést mutatnának a műtrágyázatlan parcellával szemben, sziveskedjenek e körülményt a műtrágya és kísérleti növény nemének és az alkalmazott műtrágya mennyiségének a közlésével bejelenteni, hogy esetleg fényképszt küldhessen ki a helyszínére.

Felhívás az állattenyésztő gazdaságok és állattenyésztő gazdákhöz. Hivatkozással Köz- és Mezőgazdasági lapunk „Erdélyi Gazda” ez év 9.-ik számában a Vegyes közlemények rovatában közzétett „Értesítés az állattenyésztő gazdák számára”, melyben felkértük mindazon állattenyésztő tagtársainkat, akik a „Mastol” állatporral kísérleteket óhajtanak végezni, hogy ezen szándékukat az egyesület titkári hivatalánál bejelenteni sziveskedjenek. — Most pedig közöljük kiegészítésül az ezen tápporral eszközölt hízalási eredményt és pedig: Minden sertés hízalásához havi 100 kg. tengerire van szükség, ami a mai árakat alapul véve 5 (öt) havi hízalást számítva 3500 leibe kerül, vagyis 1 kg.-nak a hízalása 35 leit emészt fel, ha már most az 5 hó alatt 5 kg. Mastolt is adunk hozzá, akkor a következő eredményt érjük el: 500 kg. tengeri (á 700) 3500 lei. Hízalási eredmény 5 óra 100 kg. 5 kg. Mastol (á 70) 350 lei. Hízalási eredmény 5 óra 40 kg. úgy, hogy ezáltal a hízalás csak 27-50 leibe kerül, tehát kilonként 7-50 lei a megtakarítás, ami nagyobb hízaladánál tetemes összeget képvisel. Egyben felkérjük azon gazda tagtársainkat, kiknek a kísérleti csomagok kiadattak, hogy a tapasztalt eredményről értesítésüket az egyesület titkári hivatalába mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Sajtó hiba. Lapunk mult számának „Irodalmi Szemle” rovatában Erdei János és Göllner János „Mezőgazdasági traktorok szerkezete és kezelése” c. munkájának ismertetésében a mű ára 50 pengőnek van szedve, noha az csak 10 pengő.

PIAC.

Terményárak Kolozsváron. Buza I. oszt. 970, II. oszt. 950, árpa I. oszt. 800, árpa II. oszt. takarmány 770, zab I. oszt. 850, II. oszt. 830, tengeri keményszemű 760, tengeri lófogú 750 lei mázsánként.

Tej- és tejtermékek. Tehén tej 8, bivaly tej 10, tejszín 25 lei literenként. Tea vaj 136, főző vaj 120, tehén turó 30, juh turó 40, juh sajt közöns. 48, csemege sajt 120 lei kg.-ként.

Zöldségárak. Murok 1 kötés 7 lei, zeller 2 lei, hagyma 2 lei, retek 2 lei, petrezselyem 3 drb. 9 lei, karalábé 1 drb. 2 lei, kelkáposzta 1 fő 20 lei, burgonya régi 8, új 25 lei kg.-ként, torma 1 kötés 8 lei.

APRÓHIRDETESEK.

APRÓHIRDETESEK ÁRA: szavanként 4 lei Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számítottak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Keresek megvételre kisebb középbirtokot. Ajánlatokat E. G. E. jelzéssel és a birtok helyének, kiterjedésének, árának, felszerelésének megjelölésével kiadóbá kérek.

Allást keres 15 évi uradalmi gyakorlattal bíró nőtlen református földmives iskolát végzett szerény-igényű gazdasági ispán. Címe a kiadóban.

Allamilag ellenőrzött, magas titerű „PATRIA” Sertéspestis elleni szérum

kapható: 157

Bucureștiben a Pasteur intézetnél,
Spl. Dr. Davila.

Timișoaran Kun „Madonna” gyógytárában,
Str. Alba Iulia No. 4.

Szakképviselőnk: Dr. met. vet. Mihail Zeida
București, Strada Albișoara 16.
aki bármily szakügyben felvilágosítással szolgál.

Cséplőgarnitúrák.

A legújabb gyártmány, hosszú rázó-szerkezettel, duplasoros golyóscsap-ágyakkal, acélramával, benzín-petroleum-motorral, gőzgéppel párosítva

Malmigépek Ganz-hengerszék, szik-szíták, kombinált koptató-és tisztítógépek, darutisztítók stb. —

malomátalakítások, Dieselmotorok kompresszoros és kompresszor nélküli kivitelben.

C o r m i c k - I n t e r n a t i o n a l

petroleum-traktor 3 vasu ekével.

Hosszu lejáratu fizetési feltételek. Gyári árak.

Román Gazdasági Gépkereskedelmi Rt.

Az Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T.

Budapest romániai képviselete.

Cluj—Kolozsvár, Str. Regina Maria 45.

Telefon: 151. Távirat: Locomobil.

3997

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank RT.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7. szám.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon.

SAJÁT TÖKÉI: 85 MILLIÓ LEJ.

Affiliált intézetei: Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhely-megyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár Rt. Szászrégenben és Népbank Rt. Bánffyhadon. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizabélyeg. — Betéteket elfogad. — ruroktár a vasut mellett. 3805